

Briselē, 2023. gada 14. jūlijā
(OR. en)

11725/23

Starpiestāžu lieta:
2023/0226(COD)

AGRI 395
AGRILEG 135
ENV 835
CODEC 1348

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Regula par augiem, kas iegūti, izmantojot konkrētus jaunus genomikas paņēmienus, un to pārtikas un barības produktiem – <i>Komisijas sniegta informācija</i> – <i>viedokļu apmaiņa</i>

Pielikumā ir pievienota prezidentvalsts izstrādāta informatīva piezīme, gatavojoties viedokļu apmaiņai par minēto tematu Padomes (Lauksaimniecība un zivsaimniecība) sanāksmē 2023. gada 25. jūlijā.

Priekšlikums – Eiropas Parlamenta un Padomes regula par augiem, kas iegūti, izmantojot konkrētus jaunus genomikas paņēmienus, un to pārtikas un barības produktiem un ar ko groza Regulu (ES) 2017/625

Prezidentvalsts informatīva piezīme

Eiropas Komisija 2023. gada 5. jūlijā kā daļu no Pārtikas un bioloģiskās daudzveidības paketes pieņēma priekšlikumu regulai par jauniem genomikas paņēmieniem (JGP) ¹. Priekšlikuma mērķis ir dot iespēju ES lauksaimniecības pārtikas nozarei sniegt ieguldījumu Eiropas zaļā kursa un stratēģijas "No lauka līdz galdam" un Biodaudzveidības stratēģijas inovācijas un ilgtspējas mērķu sasniegšanā un uzlabot nozares konkurētspēju, vienlaikus saglabājot augstu veselības un vides aizsardzības līmeni.

Kopš 2001. gadā tika pieņemti spēkā esošie ES tiesību akti par ģenētiski modificētiem organismiem (ĢMO), ir panākts ievērojams progress tādu JGP izstrādē, kas ļauj veikt mērķtiecīgākas, precīzākas un ātrākas augu ģenētisko īpašību izmaiņas salīdzinājumā ar tradicionālajiem selekcijas paņēmieniem. Turklāt ar dažiem paņēmieniem netiek ievadītas "svešas DNS", t. i., DNS no sugām, ar kurām augs nevar krustoties, un iegūtos produktus nevar atšķirt no produktiem, kas iegūti ar parastajām metodēm.

Eiropas Savienības Tiesa 2018. gadā nolēma, ka jauni mutaģenēzes paņēmieni, kas parādījās vai lielākoties tika izstrādāti kopš Direktīvas 2001/18/EK ² pieņemšanas, ietilpst ĢMO tiesību aktu darbības jomā un uz tiem attiecas tajos noteiktie pienākumi.

¹ 11592/23 + ADD 1.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/18/EK (2001. gada 12. marts) par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē un Padomes Direktīvas 90/220/EEK atcelšanu.

Lai precizētu praktiskus jautājumus, kādus izraisījis Tiesas nolēmums, Padome 2019. gadā pieņēma lēmumu, pamatojoties uz LESD 241. pantu ³, kurā lūdz Komisijai iesniegt pētījumu par JGP statusu saskaņā ar ES tiesību aktiem un vajadzības gadījumā priekšlikumu, ņemot vērā pētījumu.

Komisija minēto pētījumu iesniedza Padomei 2021. gadā ⁴. Lauksaimniecības ministri 2021. gada 27. maijā apmainījās viedokļiem par pētījuma secinājumiem un kopumā vienojās par nepieciešamību modernizēt pašreizējos JGP tiesību aktus ⁵.

Pēc plašas apspriešanās ar ieinteresētajām personām un sabiedrību un balstoties uz zinātnisko darbu, ko veicis tās Kopīgais pētniecības centrs un Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestāde, Komisija tagad ir iesniegusi arī iepriekš minēto priekšlikumu regulai par JGP.

Priekšlikuma darbības jomā neietilpst visi JGP, tikai mērķtiecīga mutaģenēze un cisģenēze. Turklāt no priekšlikuma darbības jomas ir izslēgti augi, kas iegūti ar jebkādu JGP, ar ko ievada nekrustojamu sugu ģenētisko materiālu ("svešas DNS"), un tos joprojām pilnībā reglamentē ĢMO tiesību akti.

³ Padomes Lēmums (ES) 2019/1904 (2019. gada 8. novembris), ar ko Komisiju lūdz iesniegt pētījumu saistībā ar Tiesas spriedumu lietā C-528/16 par jauno genomikas paņēmieni statusu Savienības tiesībās un priekšlikumu, ja saskaņā ar pētījuma rezultātiem tas ir atbilstoši.

⁴ 8285/21.

⁵ 9022/21.

Ar priekšlikumu reglamentē divu dažādu kategoriju JGP augus:

- JGP augus, kuru modifikācija varētu notikt arī dabiskā ceļā vai kurus varētu iegūt ar tradicionālās selekcijas palīdzību ("1. kategorijas JGP augi"). Pirms apzinātas izplatīšanas un laišanas tirgū tiem jāiziet verifikācijas procedūra. 1. kategorijas JGP augi un to produkti ir atbrīvoti no ĢMO tiesību aktu prasībām. Tos reglamentē saskaņā ar piemērojamajiem nozares tiesību aktiem un horizontālajiem regulējumiem nolūkā nodrošināt veselību un vides aizsardzību. Turklāt nolūkā uzlabot pārredzamību un izvēles brīvību tos uzskaitīs publiskā datubāzē. Augu reproduktīvais materiāls tiks marķēts kā 1. kategorijas JGP, un uz šo statusu būs atsauce augu šķirņu vienotajos katalogos;
- JGP augi, kas nav 1. kategorijas JGP augi ("2. kategorijas JGP augi") ar sarežģītākām modifikācijām, ar nosacījumu, ka tie neietver "svešas DNS". Uz šo kategoriju attiecas pašreizējie ĢMO tiesību akti ar nelieliem pielāgojumiem attiecībā uz atklāšanas metodēm, riska novērtējuma metodikām un pārraudzības prasībām. Kaut gan 2. kategorijas JGP augi ir jāmarķē kā ĢMO, nolūkā palielināt pārredzamību un patērētāju informētību to marķējumā var ietvert informāciju par iezīmi, ko radījusi JGP modifikācija. Turklāt saistībā ar 2. kategorijas JGP augiem, kas ietver iezīmes ar potenciālu veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecības pārtikas sistēmu, var izmantot zināmus stimulus. Papildu stimuli ir paredzēti arī gadījumā, ja paziņojuma iesniedzējs vai pieteikuma iesniedzējs ir MVU. JGP augi ar herbicīdizturīgām iezīmēm uz šādiem stimuliem nav tiesīgi. Atšķirībā no ĢMO tiesību aktos paredzētā dalībvalstis nevar izvēlēties nepieļaut 2. kategorijas JGP augus savā teritorijā.

Gan 1., gan 2. kategorijas JGP augi un to produkti ir aizliegti bioloģiskajā ražošanā.

Prezidentvalsts uzskata, ka ir lietderīgi sākt diskusiju Padomē pirms tehniskās izskatīšanas sākšanas, lai galveno uzmanību pievērstu priekšlikuma svarīgākajām daļām. Šajā sakarā prezidentvalsts apspriešanai izvirza šādus jautājumus.

Apspriežamie jautājumi

Kā jūs vērtējat priekšlikumu ilgtspējīgas un noturīgas lauksaimniecības pārtikas sistēmas nodrošināšanas kontekstā? Kurus priekšlikuma aspektus jūs uzskatāt par vissvarīgākajiem?
